D·N
17/8 1952

Förräderiets fulländning

"Tag allt vad mörker finns i grav
och allt vad kval i liv,
och bilda dig ett namn därav
och det åt honom giv"

Raderna i "Fänrik Ståls sägner" om Cronstedt och Sveaborgs kapitulation har i svensk litteratur blivit det klassiska uttrycket för den bottenlösa avsky, den vrede fördömelse som är landsförrädarens lott. Också om Cronstedts gärning gäller f. ö. att den var av det slag som i varje fall förr i världen framstod som det "klassiska förrädaret". Att utan militärt tvingande skäl uppge en fästning har genom århundraden varit ett av de vanligaste exemplen på en förrädisk handling, vare sig den berott på befälhavarens personliga svaghet, överdrivna pessimism, hopp om belöning från segerherren eller ytterst bottnat i hemliga sympatier för fienden.

Något halvsekel efter Sveaborgs överlämnande till rysssarna kapitulerade en annan av Europas mest berömda fästningar, nämligen Metz, också den under omständigheter som avvek från det militära nödtvångets, men som heller inte låt sig inordnas inom förräderiets klassiska ram. Kommendanten, marskalk Bazaine, var en avgjord motståndare till den republikanska regim som upprättats då Napoleon III:a krigsardöme brakade samman efter katastrofen vid Sedan i kriget mot tyskarna 1870. I stället för att bekämpa inkräktarna inledde Bazaine tidsödande förhandlingar i hopp om att kunna utverka tyskarnas tillstånd att använda sina egna styrkor för att störta den nya inhemska regimen och, som han uttryckte det, "rädda Frankrike från sig självt". Planen gick om intet, och de enda som i realiteten vann på Bazaines politiska manövrer var tyskarna. Inte minst i belysning av senare erfarenheter är Bazaines handlingssätt av intresse; han är en tidig representant för vår tids "ideologiske förrädare" som anser sig tjäna en sak.

Det är därför naturligt att fallet Bazaine spelar en viktig roll i den bok, "Essai sur les Trahisons", som för någon tid sedan utgivits av den franske skriftställaren André Thérive och som närmast vill visa hur förmerna för och uppfattningarna av vad som numera kallas förräderi har växlat genom tiderna. Själv har författaren av allt att döma knappast rent mjöl i påsen; han ger alltför ofta prov på en slapp relativism och tycks inte vara främmande för tanken att det snarare är en handlings praktiska resultat än dess moraliska halt som avgör om den skall betraktas som förrädisk eller ej. Till boken har emellertid den kände publicisten Raymond Aron skrivit en inledande betraktelse som rymmer åtskilligt av intresse.

För i världen kunde, påpekar Aron, en hög adelsman som ansåg sig förorättad uppsäga sin konung tro och loven och erbjuda sitt svärd åt en annan, t. o. m. fientlig monark, utan att detta ansågs vara moraliskt nedsättande. Paradexemplet erbjuder Ludvig XIV:s samtida, prinsen av Condé, som övergick i spansk tjänst och en tid var spansk överbefälhavare i kriget mot Frankrike, men som sedermera försonade sig med Ludvig och blev överbefälhavare för den franska hären. Detta enligt moderna begrepp dubbelt förkvickliga handlingssätt uppvisicke ingen harm, utan innebar ett fullt legitimt avbrytande och återknytande av personliga förbindelser. Det blir kanske tilläggas att det endast var de mycket förnäma som kunde understå sig att upprätta på detta sätt; den stora massan hade intet val.

Den nya synen på förrädar- och förräderibegreppet sammanfaller med nationalstatens och nationalitetstankens framväxt under 1800-talet. Trohetseden knyts inte längre till en person, utan till ett helt land, individen framstår, oberoende av social ställning, som en medlem av den nationella gemenskapen, en länk i en oavlig men obrytbar kedja mellan det förflutna och framtiden. "Ingen situation föreföll tänkbar i vilken en människa kunde motarbeta sitt land av anständiga orsaker", skriver Aron. Det första världskriget var fattigt på förrädare; i de delar av Frankrike som under årtal hölls ockuperade av tyskarna var det t. ex. tvärtom så fransmän som ställde sig till fiendens förfogande och gick hans ärenden. Man skulle villja tillägga att det förmodligen inte gjordes alltför våldsamma påtryckningar, en hederskodex hade utformats vilken ansågs vara okränkbar och evig.

Med de totalitära ideologierna och det totala kriget ändras läget radikalt också på förrädarfronten. Lojaliteten mot fosterlandet blir inte längre ett axiom, i varje fall inte lojalitetsm mot fosterlandet i fysisk, geografisk bemärkelse. "Från den stund då fosterlandet inte låter sig definieras som något konkret, utan främst ter sig som hemvist för en viss ideologi, så upphör fosterlandet också att vara det högsta av allt", säger Aron. Snarare är det väl så att om fosterlandet mer eller mindre identifieras med en viss ideologi, ligger fältet fritt för strider om vad som är och vem som representerar det "verkliga" fosterlandet.

Ett exempel på den splittring och förvirring som nu följa i den kalla kriget, är Frankrikes moraliskt återupprättande. Frankrike, göra slut på det enligt marskalken rådande förfallet och med Bazaines ord "rädda Frankrike från sig självt". Fem år senare är de Gaulle fransk statschef, medan Pétain döms till döden. Bägge har sagt sig representera det "verkliga Frankrike", det "eviga Frankrike", bägge kan peka på talrika anhängare — vid olika tidpunkter. Den ene representerar det auktoritära, den andre det demokratiska Frankrike. Förrädare — ja, om man så vill och respekterna, mot samhällsformerna. Men mot Frankrike? Frågan behöver bara ställas beträffande de Gaulle för att falla på sin orimlighet, men den kan vara en tankställare när det gäller Pétain.

I dag är det kommunisterna som i alla demokratiska stater utgör ett hot mot frihetens land genom att hämningslöst gå Sovjetunionens ärenden. Förräderict har blivit totalt; det bygger på solidaritet med en tyrannisk samhällsform som i varje detalj står i strid med den i Västerlandet rådande. Därmed har också bekämpandet av kommunismen blivit en uppgift som inte bara angår de enskilda länderna, utan hela den demokratiska gemenskapen. Utan tvivel är kommunismen landsförrädisk; det karaktäristiska är dock att den riktar sig mot världen och ingenstans vi litet oss att skatta ännu högre än det egna landets. Det är de grundläggande mänskliga värdena kommunismen vill förråda; hotet gäller hela vår tillvaro som fria människor.

KANADA SÄTTER NYTT INVANDRINGSREKORD

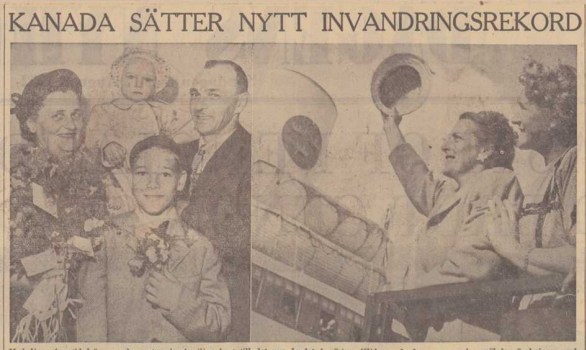

Med ljusa framtidsdrömmar drar utvandrarfamiljen bort till det nya landet i väster, följd av de hemmavarandes välgångsönskningar och tröstningar när båten lägger ut.

Svenska immigranter liten grupp - som ofta visar stor godtrogenhet

Från Dagens Nyheters specielle korrespondent

MONTREAL, 1 augusti.

Under år 1951 befäste Kanada sin ställning som det främsta invandrarlandet i världen, och under årets första nio månader kom även 194.000 nya immigranter. Detta är det största antal nya invånare landet omfattar sedan år 1913, och antalet överstiger också den sammanlagda siffran för åren 1931—41. Det är självfallet svårigheterna i efterkrigstidens Europa i samband med Kanadas kraftiga expansion på olika områden som är den direkta orsaken till den nya invandringsvågen.

Huvuddelen av immigranterna i dag utgöres av italienare, tyskar och holländare, sedan kommer mindre grupper från de övriga europeiska länderna och så till sist en stor grupp tvångsförflyttade, som med glädje ser till det stora invandringslandet i väster. Av de skandinaviska länderna kommer Danmark med de största siffrorna, medan Norge och Sverige endast har ett blygsamt antal invandrare.

De immigranter som det senaste året anlänt har huvudsakligen slagit sig ned i de östra provinserna, Ontario och Quebec, medan endast ett fåtal fortsatt ut till västerna rika jordbruksområden. Detta har delvis sin förklaring i dessa provinsers ökade industrialisering samt också den omständigheten att resan väster ut kostar jämförelsevis mycket penger, vilket de nya invandrarna från Europa inte kan betala.

Ester från Sverige har återvänt

Under de senaste månaderna har ett antal från Sverige kommande ester gjort framställningar till representanter för svenska myndigheter om att få återvända till Sverige, och några har också återvänt. Detta har givit upphov till en hel del spekulationer i bl. a. den svenska pressen. Det antal som det här rör sig om är inte stort, men för att kunna förklara bakgrunden till det faktum att invandrare till Kanada efter en kort vistelse här återvänder till Europa är det på sin plats att framhålla en del synpunkter på immigrationen från Europa i allmänhet.

Om man ser på de olika invandrarnas förmåga att anpassa sig efter de nya förhållanden som de ställs inför på denna kontinent, verkar det som om de tvångsförflyttade samt tyskarna, italienarna och holländarna lättast finner sig till rätta och trivs i det nya landet. Ju större svårigheterna varit i det gamla landet, desto bättre trivs de i det nya. Det tar tid för en europé att bli van vid den nordamerikanska livsstilen, och för en människa som ryckts upp med rötterna från sin gamla miljö och omplanterats finns det alltid en vilja att jämföra med det gamla, som då ofta framstår som det bättre.

Ingen skär guld med tålijknivar

I Montreal finns för närvarande ca 2.000 ester, av vilka de flesta har anställning och trivs bra i sin nya omgivning. Deras pastor, Karl Raudsepp, omtalar för Dagens Nyheters korrespondent att endast ett fåtal under hans tid som deras församlingspastor återvänt till Sverige. De flesta har fått god eller medelgod anställning, somliga har lyckats mycket bra och kommit upp i en levnadsstandard som de icke hade i Sverige, medan andra kanske haft mindre tur och fått arbeta hårt innan lyckan börjat le. Pastor Raudsepp framhåller också att det är speciellt svårt för ester som bott i Sverige att finna sig till rätta.

Många ester, som kom till Sverige som flyktingar emotlogs med öppna armar av olika organisationer, de fick mat och kläder gratis och så småningom också arbete och moderna bostäder. De emigrerte sedan till ett land tillsammans med tusentals andra immigranter, det är inte samma mottagande av egna organisationer, kanske inte lika lätt att få arbete och moderna bostäder av svensk typ. Tyvärr har alltför många ester kommit hit med förutfattade meningar och stora illusioner, säger pastor Raudsepp. Kanada är ett ungt land och behöver folk som kan hugga i, ingenting fås till skänka och ingen skär guld med tåljknivar.

75 procent talar franska i Montreal

I det här sammanhanget är det väl också på sin plats att tala om den rent förvånande godtrogenhet, ja, rent av blåögdhet, som visss av nyanlända immigranter, och detta gäller också — eller kanske framför allt svenskar. Det finns svenskar som kommit till Montreal och sökt plats på kontor utan att ha en aning om att 75 procent av staden är franskalanda och att både franska och engelska är nödvändigt för kontorspersonal. Andra kommer hit utan att kunna ens engelska, och i flera fall kommer hela familjer, spädbarn inbegripna, utan att familjefadern i förväg ordnat anställning eller behärskar engelska språket. En ung svenska kom till flygfältet utanför Montreal och uttrycke sin förvåning över att immigrationsmyndigheterna inte mötte henne...

Det ovan sagda utesluter inte att det verkligen förekommit fall där nyanlända med rätta kan klaga över att de efter löften i Sverige kommit till Kanada, men inte fått utlovad placering inom viss yrkesgrupp. Exempelvis ingenjörer, som erbjudits skogsarbete. Men även där ligger orsaken i att vederbörande inte behärskar språket i en utsträckning som är nödvändig. Det räcker inte med skolengelskan, även om ingenjörsexamen är aldrig så bra.

—kse

PRESSGRANNAR

Ett socialdemokratiskt valmanifest måste nödvändigt vara mer nyanserat än ett oppositionsparti, skriver Arbetarbladet (s):

Läser man årets manifest noga finner man en påfallig nyansering, en gemensående omsorg i ordvalet, där "bör" och "skall" noga särskiljes. På så sätt har man fått en bred och fast uppbyggd redogörelse för regeringens och socialdemokratins uppfattning i alla väsentliga spörsmål. Men man har samtidigt gjort svårare för väljaren att urskilja vad som är bestämda utfästelser för kommande fyraårsperiod. Det svarar i så fall väl mot en förklitig, avvägningsmässig linje som präglar dokumentet.

Tag exempelvis punkten om den obligatoriska sjukförsäkringen. Förvår del anser vi den vara tyngst vägande av de preciserade kraven. Vi vill gärna se den som detta års motsvarighet till 1948 års löste att trevveckorsmemestern skulle genomföras innan valperioden slut. Men manifestet uttrycker sig denna gång mer försiktigt: obligatorisk sjukförsäkring för alla medborgare skall genomföras "snarast möjligt".

Meningen är väl att läsaren skall få intryck av att bestämda löften ges för fyraårsperioden. Reservationerna är gjorda med lätt hand, men de är partiet en bakdörr att smita ut genom.

Socialdemokratiska ungdomskongressen har visat sig drivtigare än den stora partikongressen när det gällt att aktualisera nya socialreformförslag, skriver Östergötlands Dagblad (b):

Det skall tydligen bli den "femte generationens" uppgift att gå vidare på socialiseringsvägen sedan det visat sig att konjunkturen för nya socialiseringar just nu inte är den bästa och partiledningen därför är återhållsam. Ungdomsförbundets propeller för inte lämnas obeaktade av alla som anser att socialiseringsfrågan måste hejdas i tid. Regeringsoppositionen för efter vad som förekommit vid den socialdemokratiska ungdomskongressen även inför detta val ss som en av sina huvuduppgifter att varna för en utveckling som obelhart måste leda till baklängt och utarmning för alla kategorier av det svenska folket.

Det är klart att man på vissa håll inom socialdemokratin anser att det går för sakta med socialiseringarna, framhåller Blekinge Läns Tidning (fp):

Den socialdemokratiska föreningen Laboremus i Uppsala utlade för några månader sedan att "den svenska socialdemokratien under sitt långvariga regeringsinnehav alltmer kommit att begränsa sin verksamhet till administrativt detaljarbete, varigenom partiet riskerar att förora sin tidigare karaktär av radikalt reformsparti med en omdaning av samhället i socialistisk riktning som viktigaste målsättning".

Ingen kan vara blind för de ökade krav på socialisering som på skilsmässa kommit fram inom socialdemokratin — både ungdomen och vissa intellektuella tycker att det är på tiden att något blir gjort.

Valutareservens växlingar inger farhågor

Afton tidningen (s) en viss oro med hänsyn till kriseredskapen:

Under 1951 ökades valutareserven mycket väsentligt. I år förefaller tendensen snarast vara stillastående. Nedgången av valutareserven under första halvåret är traditionell och hör samman med säsongväxlingarna. Men ökningen har i stort sett utebliivit trots att vi penserat högkonjunkturen. Medför icke hösten en förändring kommer valutareservens växlingar under detta år att sluta på minus, och detta är ur kriseredskapens synpunkt icke alldeles tillfredsställande.

"Bollnässjukan" på väg söder ut

Angstritten härjningar på havren berör nu stora delar av norra Sverland och södra Norrland. Direkt mot skadedjuren riktade åtgärder anses inte bli ekonomiskt lönande. I stället förordas av växtskyddsanstalten bl. a. ändrad växtföljd.

Senast har omfattande härjningar på havrefälten av ängstritens larver inrapporterats från Ljusnarsberg söder om Grangärde, och en del skrar har blivit så illa åtgångna att man slöppt in korna för att beta av vad som återstått. Växtskyddsanstalten har haft en tjänsteman utsänd till den nya fyndorten denna vecka, och undersökningar av resultatet pågår.

— Vi har haft undersökningar i gång sedan flera år i Hälsingland, där de första svåra härjningarna konstaterades, säger chefen för växtskyddsanstalten, professor Thore Lindfors, vid samtal med Dagens Nyheter. Man har kallat det "Bollnässjukan", och det är en komplicerad historia under stark medverkan av skadeinsekter, bl. a. ängstriten. Grunden ligger nog delvis i kulturförhållandena, alltför ofta återkommande havregrödor, för gamla vallar och liknande saker. Nu har ju härjningarna i år även uppträtt i Örebro län, medan de tidigare förekommit i Gävleborgs och Kopparbergs län. De är dock tämligen lokalt betonade.

Botemedlet torde vara en lämplig växtföljd, men vi undersöker också vad olika slag av gödsling kan åstadkomma. Något definitivt besked på den punkten har vi inte kommit fram till.

Illamående, halsbränna, sura uppstötningar — sådana obehag berör ofta på syraöverskott. Är de av vanlig tillfällig art, då neutraliserar Rennietabletternas antacida egenskaper detta onödiga syraöverskott. Och så praktiska och välsmakande de är. Genom det hygieniska skyddshöljet är det också så lätt att alltid ha ett par tabletter med sig i väskan. Tag regelbundet två tabletter efter varje måltid. De behöver inte lösas i vatten, utan smälter direkt i munnen. Skönt pris — nu kr. 0:90 för ask om 25, kr. 3:40 för 100. Erhålles på varje apotek.

RENNIE tabletter

10 måttdagar
med specialpriser

18 - 28 aug.

Ja, i morgon börja de, kan MEA nu meddela de många som redan gjort förfrågningar om höstens måttdagar — och alla andra som så här års börjat tänka på kostymen för hösten.

Kom snarast in och diskutera Er måttbeställning med vår herrkonfektionsavdelning — drag nytta av måttdagarnas specialpriser ★ Extra förmånliga denna gång, som Ni ser! Särskilt som det är ett urval synnerligen högklassiga *engelska tyger* Ni har att välja bland. Här två talande prisexempel, beräknade för kostym utan väst:

★ *I engelskt kamgarn . . . . . 225:—*
Med väst blir priset 255:—

I engelsk kamgarnsflanell 235:—
Med väst blir priset 265:—

SE SKYLTFÖNSTREN!

MEA

Endast kvalitetsvaror

Propaganda med dubbla tungor

Morgon-Tidningen presenterade i går en artikel från Ryssland av författaren Artur Lundkvist under rubriken "Fanatism och förenklning i sovjetrysk världsbild" och förklarar till yttermera viso i en underledare att hr Lundkvist tecknat "en skrämmande bild ... av den enkelspårige fanatism" som påträffas i Sovjet. Det är för väl och en uppenbart att dessa uttalanden inte på något sätt stämmer överens med hr Lundkvists egna skildringar och att deras syfte blott är att förta intrycket av den föga camouflerade propaganda för Sovjet som kännetecknar de Lundkvistska artiklarna. Typiskt är att hr Lundkvist i sin senaste artikel redogör för ett samtal med en rysk arbetare, som talar om att Sovjet aldrig kan besegras, att ryssarna ensamma besegrade Nazityskland osv., och därefter summerar: "Han är den utpräglade, sovjetryska arbetarsoldaten. Krigserfaren, orädd, utan all tvekan. Förmodligen finns det miljoner som han. Nej, något mer förnuftigt och mera västerns kaotiska kapitalistländer inte att sätta upp." Då hr Lundkvist "sanningenligt" talar om hur det är i Sverige blir vederbörande "förvånad och bestört, både tydligen inte tort att det var så illa ställt i Sverige". Hr Lundkvist begagnar alltså tillfället att göra propaganda m o t Sverige, det av socialdemokraterna styrda Sverige.

Det finns inget skäl att här närmare ingå på de uppsatser hr Lundkvist skriver sedan han på rysk inbjudan rest omkring ett par månader i Sovjetunionen. Hr Lundkvist är en utmärkt stilist, det är det enda som skiljer honom från massan av resenärer som blir inbjudna till Ryssland därför att de har passande åsikter och sedan publicerar skildringar som betingas av deras åsikter. Hr Lundkvist möter gästfria, vackra och "öppna" människor — ordet öppen är just den klichè som propagandister använder om ansiktsuttrycket hos de dresserade — han går omkring i de vildliga fabrikerna, ser på dansen i bondbyarna och är fylld av beundran; det är samma sorts skrivastil som för femton år sedan hr Sven Hedin och Fredrik Böök praktiserade om det nazistiska Tyskland. Ingenting om koncentrationslägren, polis, förföljelser och hårdhet; sådant ser ju inte resenären, och han skall ju bara berätta vad han sett och hört. Portionen av ren nivitet i dessa framställningar är så stor att man knappast har anledning att tala om förfogenhet, men likafullt är intrycket pinsamt.

Att den svenska socialdemokratins huvudorgan publicerar denna propaganda utan att ta avstånd från den är vid starkt. I ledare efter ledare skall man alltså nu höra att Ryssland är en diktatur, att arbetarna är förtryckta i detta land, att den ryska politiken är aggressiv — och sedan skall lissarna på en annan sida finna tarvligt camouflerade uttryck för den motsatta uppfattningen, uttryck som kommer från en person vilken av tidningen presenteras som speciellt sakkunnig på sitt område. Det är ett motbjudande dubbelspel. Det borde vara tidningens självfallna plikt att avslöja den propaganda åt vilken den ger utrymme.

Riksdagsman

MANNE STÅHL

talar
måndagen den 18 augusti
kl. 19 vid Kommunalhuset,

DALARÖ

Sång av BENKT BENKTSON

Folkpartiet

På grön kvist den 22 sept.

200.000:— kr. lediga

NI VILL HA DEM!

Full vinsträtt i dragningen den 22 sept. erhålles så snart första och andra avbetalningarna om 8:50 erlagts. Vi sända Eder inköpsbevis med obligationsnumren mot postförskott. Avbetalningspriset är Kr. 88:— per obligation.

Klipp ur kupongen t. h. och posta den till oss. Skriv tydligt!

BONNIERS OBLIGATIONSAVDELNING
Nybrogatan 27, Stockholm.
Riksgäldskont. sukt. kommelsedomr

Från Bonniers Obligationsavdelning, Nybrogatan 27, Stockholm, beställer jag ..... st. 1951 års Sv. Statens Premielån på avbetalning. Kr. 8:50 per obl. plus porto uttages genom postförskott, vilket härmed förbinge mig till full utredning i dragningen den 22 sept. 1952. Därefter avbetalar jag Kr. 5:— per obl. o. mån.

ADRESS: .....
NAMN: .....
POSTADRESS: ..... DN 17/8

DAGENS NYHETER

TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
För riksanmäl: 22 40 20
Telegramadress: *Dagnyheter*
Postgiro 1 1916 (för annonser) nummer) 1617 (för prenumerationer)

Chefredaktör: *Herbert Tingsten* (Träffas säkrast kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: *Leif Ahlberg*
Redaktionschef och ansvarig utgivare: *Sten Hedenvall*
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: *Helge Hellborn*
PRENUMERATIONSPRISER
A - Stockholmsupplagan
Stor-Stockholms Övriga förbindelseområde landet
Månad ..... kr. 6:— kr. 5:75
Kvartal ..... » 17:50 » 16:75
Halvår ..... » 34:50 » 33:—
ANNONSPRISLISTA
daterad 1/7 1952 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm 1952.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.